

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

Constantini oratio ad concilium pro concordia. Cap. XII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

introitum indicabat, confurrexiffe omnes dicuntur: imperator deinde tanquam quidam cœlestis Dei angelus, purpureo vestitu & nitido, velut claro luminis fulgore splendescens, corruscantibusque illius radiis illustratus, & conspicuo auri, lapidumque pretiosorum nitore pulchrè adornatus, per medium confessum intrat. Atque hæc sunt, quæ ad corporis decus spectât. Quod autem ad animum attinet, eum timore Dei, & vera pietate insigniter decoratum constat: quas quidè res, oculi demissi, vultus pudor, & incessus moderatio satis indicabant. Quinetiam reliqua formæ species, & proceritas tum pulchritudinis excellentia, tum magnifica totius corporis cõformatione, tum inuicti robotis firmitate eximia, facile omnè omnium suorum præstatiâ superavit. Quæ certè cum morum modestia, & mansuetudinis verè regis suavitate temperata, singularem mentis indolem, quæ nulla dicendi facultate explicari potest, declarabant. Simul ac vero ad summum locum venit, primum in medio cõuentu erectus constitit: ac cum parua quædã sella ex auro fabricata illi esset loco posita, non prius confedit, quam episcopi ad id innuissent. Idemque omnes post imperatorem factitarunt.

Silentium concilii, postquam Eusebius episcopus pauca quædam dixisset.

CAP. XI.

Episcopus autem, qui in dextro ordine primam sedem occupabat, assurgens, per breui oratione imperatorem affatus est: Hymnumque, quo dea omnipotenti pro illo gratias ageret, recitauit. Postquam ille assederat, omnibus aciem oculorum in imperatorem acriter intendentibus, silentium factum est. Imperator vero primum alacri obtutu & placido oculos in omnes coniiciens, suæque ipsius mentis & ingenii vires colligens, sedata ac leni voce, hoc modo apud eos dicere ingressus est.

Constantini oratio ad concilium pro concordia.

CAP. XII.

Quoniam mihi admodum in optatis fuit, amici charissimi, isto vestro confessu aliquando frui, iam eo positus,

EVSEBII DE VITA

titus, regi & moderatori omnium Deo ideo gratias me
agere debere fateor, quod mihi præter cæteros largitus
est, ut illud quod omnibus fore bonis antecellit, nempe
vos in vnum conuocatos, vnamq; omnium & consen-
tientem esse voluntatem, oculis tandem aspiciam. No-
lite igitur pati, ut vlla inuidiæ tempestas nostris rebus
prosperis inimica, istud bonum labifacitet: neq; cum Ty-
rannorum dimicatio contra Deum suscepta, iam Dei
seruatoris virtute profigata sit, ut denuo perditus da-
mon diuinam Christi disciplinam & religionem maleuo-
lorum obreftationibus lacerandam obiciat: quando-
quidem intestina seditio in ecclesia Dei conflata, multo
plus molestiarum & acerbittatis, quam quoduis bellum
pugnaue, videtur mihi in se complecti. Atq; istæ res ad
animum spectantes, longe plus quàm quæ ad corpus per-
tinent, doloris afferre videntur. Cùm igitur Dei opti-
max. nutu & auxilio adiutus, victoriam ab hostibus re-
portassem, nihilq; amplius mihi reliquum esse putarem,
quàm ut tum Deo gratias agerem, tum vna cum his, qui
(Deo opem ferente) per me essent in libertatem vindi-
cati, communem lætitiã animo perciperem, ut primum
dissentio vestra ad aures meas præter omnem spem per-
uenit, rumorem illum de ea allatum non plane negligebam,
sed optans in primis, ut huic rei mea opera & seduli-
tate remedium inueniretur, omnes vos absque mora ac-
cersebam. Ac tamen lætor equidem vehementer, cum
iam vestrum confessum intueor: tunc tamen arbitror me
rem maxime ex animi sententia gessisse, vbi omnes vos
animorum coniunctione colligatos, & vnam eamq; com-
munem inter omnes, & tranquillam concordiam (quam
quidem vos, cum sitis deo consecrati, aliis etiam à Deo
impetrare consentaneum est) vigere florereq; intelle-
xero. Itaque ne vlla sit quæso in vobis mora, o charissi-
mi: ne grauemini o sancti dei ministri, & spectati commu-
nis omnium nostri domini ac seruatoris famuli, ne gra-
uemini, inquam, deinceps causas dissensionis inter vos
grassantis iam penitus tollere, primoq; omnium ope-
ram detis, ut omnia vincula, quibus constricta tenetur
controuersia, pacis legibus omnino dissoluantur. Sic
enim

enim estis & Deo omnium gubernatori rem gratam facturi, & mihi vestro in domino conferuo maximum prestaturo beneficium.

*Quomodo discordantes episcopos ad concordiam traduxerit,
& quod de fide & pasche celebratione eadem fuit
concilii sententia. CAP. XIII.*

Hic ista latino sermone, altero eadem interpretante locutus, sermonem omnem deinceps concilii presidibus concessit. Ibi tum alii vicinos accusare ceperunt: alii & pro se respondere, & crimen in aduersarios deriuare. Cum igitur multa essent ex vtraque parte proposita, magna que controuersia in ipso disputationis ingressu concitata, imperator toleranter ac placide omnibus animum attendere, studio acri prolatas sententias sensim excipere: vicissim ferre opem vtrique disceptantium parti: eos magna cum contentione digladiantes paulatim reconciliare: conferre cum singulis comiter & benignè sermonem: Græce (nam ne huius quidem linguæ ignarus fuit) quid ipse sentiret eloqui. Suavis fuit, & dulcis, dum aliis persuadere, alios sermone lenire, alios qui diserte dixissent, collaudare, omnes denique ad concordiam reducere contendebat: vsque eò ut tandem eos in omnibus rebus, quæ in quæstionem aliquam venissent, tum conspirantes animis, tum opinionibus adeo consentientes redderet, ut non modo concors fides inter eos vigeret, sed etiam vnum idemque tempus in salutari festo Paschatis celebrando obseruandum ab omnibus concederetur. Iam vero, quæ erant communi omnium sententia decreta, cuiusque manu subscripta fuerunt, & in comentarios relata.

Quomodo Constantinus episcopis epulum, cui ipse quoque interfuit, exhibuerit, cum iam vigesimus administrati ab eo imperii annus transactus esset.

CAP. XIII.

Quibus ad exitum perductis, secundam istam victoriam imperator se contra ecclesiæ hostem consecutum affirmavit, & propterea festum triumphale ad Dei